

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІЛЮСТРУВАННЯ"
для студентів напряму підготовки
6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"
всіх форм навчання

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних систем і технологій.
Протокол № 1 від 30.08.2012 р.

Укладачі: Пушкар О. І.
Андрющенко Т. Ю.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Ілюстрування" для студентів напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" всіх форм навчання / укл. О. І. Пушкар, Т. Ю. Андрющенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 44 с. (Укр. мов.)

Подано основні положення щодо організації навчального процесу з даної навчальної дисципліни. Наведено опис структури дисципліни, тематичний план, вимоги до студентів, принципи поточного та підсумкового контролю знань студентів, а також плани лекцій, лабораторних і самостійних занять.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" всіх форм навчання.

Вступ

Навчальна дисципліна "Ілюстрування" вивчається студентами напряму підготовки 6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа" усіх форм навчання протягом третього семестру і є методологічною і методичною основою для опанування студентами предметної області створення ілюстрацій для друкованих та електронних видань.

Навчальна дисципліна належить до групи вибіркових дисциплін і забезпечує підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності в умовах сучасного розвитку друкованих та електронних видань. Подальший розвиток ідеї дисципліни набувають у дисциплінах "Основи композиції та дизайну", "Видавнична справа та технічне редагування" тощо. Навчальна дисципліна забезпечує підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності в умовах розвитку друкованих та електронних видань. Навчальна дисципліна готує студентів до вивчення взаємопов'язаних професійно-орієнтованих і спеціальних питань друкованих та електронних видань, до використання отриманих знань при підготовці курсових, кваліфікаційних робіт, дипломних проектів, при розв'язанні практичних задач.

Програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Метою викладання навчальної дисципліни є:

надання студентам необхідних знань щодо технік створення ілюстрацій;

надання студентам необхідних знань щодо методик створення ілюстрацій;

надання студентам необхідних знань щодо стилів створення ілюстрацій;

викладення студентам знань про властивості матеріалів та інструментів створення ілюстративного матеріалу;

формування у студентів комплексу знань та вмінь, які допоможуть їм в майбутньому самостійно створювати високоякісні ілюстрації;

вивчення можливостей і отримання практичних навичок з використання комп'ютерної техніки для створення скетчів;

вивчення можливостей і отримання практичних навичок з використання комп'ютерної техніки для створення колажів;

вивчення можливостей і отримання практичних навичок з використання комп'ютерної техніки для створення цифрових ілюстрацій.

Завдання навчальної дисципліни – оволодіння навичками створення ілюстрацій для різних видів друкованих видань, обрання колірної гами видання та створення цифрових ілюстрацій.

Предмет навчальної дисципліни – техніки створення класичних та цифрових ілюстрацій; способи використання інструментів і матеріалів для створення класичних ілюстрацій; програмне та апаратне забезпечення для створення цифрових ілюстрацій; методика створення ілюстрацій, що забезпечують навчальний процес.

Для індивідуалізації навчання студентам видаються диференційовані індивідуальні завдання до лабораторних занять, а також завдання для самостійної роботи.

Навчальна дисципліна "Ілюстрування" є забезпечуючою для багатьох курсів та курсових проектів, адже якісний графічний матеріал є невід'ємною частиною будь-якого мультимедійного та поліграфічного видання. Структура програми навчальної дисципліни наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3, у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота	Галузь знань 0515 "Видавничо- поліграфічна справа"	Вибіркова. Рік підготовки: 2. Семестр: 3
Загальна кількість годин: 108; за змістовними модулями:	Напрямок підготовки 6.051501 "Видавничо- поліграфічна справа"	Лекції: 17 год. Лабораторні заняття: 34 год. Самостійна робота: 51 год.

1	2	3
модуль 1 – 54 год.; модуль 2 – 54 год.		Поточні консультації: 6 год.
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень: 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: підсумковий модульний контроль

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна "Ілюстрування" належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін за фаховим спрямуванням "Видавничо-поліграфічна справа" зі спеціальностей "Технологія електронних мультимедійних видань" та "Комп'ютеризовані технології та системи видавничо-поліграфічних виробництв".

До початку вивчення дисципліни "Ілюстрування" студенти мають прослухати базові дисципліни циклу професійно-орієнтованих дисциплін зі своєї спеціальності – "Вступ до фаху", "Інформаційні технології", а також дисципліни, що формують підґрунтя цієї дисципліни – "Основи композиції та дизайну", "Технології комп'ютерного дизайну" – ці навчальні дисципліни викладаються паралельно з "Ілюструванням".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та лабораторних робіт. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення дисципліни "Ілюстрування" студенти повинні набути таких компетентностей, які подані в табл. 2.

Компетентності, яких набувають студенти в результаті вивчення дисципліни "Ілюстрування"

Теми	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування				
Т1	<p>Загальні відомості про "ілюстрування".</p> <p>Призначення ілюстрацій.</p> <p>Поняття про види ілюстрацій.</p> <p>Робоче місце ілюстратора.</p> <p>Поняття стилю ілюстрування.</p> <p>Ознаки стилю в роботах відомих ілюстраторів.</p> <p>Жанри в ілюстрації.</p> <p>Напрями живопису</p>	<p>Вибирати і застосовувати ілюстрації на етапі додрукарської підготовки для різних видів видань.</p> <p>Вибирати і застосовувати різні стилі в ілюструванні різних видів видань.</p> <p>Вибирати і застосовувати різні жанри та напрями в ілюструванні різних видів видань</p>	<p>Аргументована взаємодія з авторами при виборі стилю ілюстрування різних видів видань.</p> <p>Аргументована взаємодія з авторами при виборі жанру та напряму ілюстрування різних видів видань.</p> <p>Активна участь в команді учасників додрукарської підготовки з пропозиціями щодо розміщення ілюстрацій за їх видами.</p> <p>Аргументована взаємодія з авторами при формуванні змісту ілюстрування.</p> <p>Аргументована взаємодія з головним редактором при виборі робочого місця ілюстратора</p>	<p>Пошук сучасніших жанрів в ілюструванні.</p> <p>Точний прогноз результатів ілюстрування при створенні різних видів видань.</p> <p>Професійна підготовка фахівців додрукарської підготовки.</p> <p>Вибір іншого стилю ілюстрування при незадовільному результаті</p>

1	2	3	4	5
7 T2	<p>Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій.</p> <p>Особливості техніки створення ілюстрацій.</p> <p>Допоміжні добавки для покращення властивостей фарби.</p> <p>Властивості фарб, інструментів, паперу для технік малювання.</p> <p>Особливості пензлів для малювання, їх види та властивості.</p> <p>Особливості гумок для стирання, їх види та властивості.</p> <p>Нестандартні техніки ілюстрування</p>	<p>Вибирати і застосовувати інструменти та матеріали для створення ілюстрацій.</p> <p>Вибирати і застосовувати техніки створення ілюстрацій.</p> <p>Використовувати властивості фарб, інструментів та паперу для технік малювання.</p> <p>Вибирати і застосовувати нестандартні техніки створення ілюстрацій</p>	<p>Аргументована взаємодія з авторами при виборі матеріалів для створення ілюстрацій.</p> <p>Аргументована взаємодія з авторами при виборі технік для створення ілюстрацій.</p> <p>Уточнити характеристики пристроїв і машин, на яких планується друкувати тираж</p>	<p>Пошук сучасніших інструментів в ілюструванні.</p> <p>Вибір іншої техніки ілюстрування при незадовільному результаті</p>

1	2	3	4	5
Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення				
Т3	<p>Розробка власного стилю.</p> <p>Властивості кольору в ілюстрації.</p> <p>Основні аспекти створення колірної гами для ілюстрації.</p> <p>Способи створення паперового та цифрового скетчу: особливості створення, переваги, недоліки</p>	<p>Створювати ілюстрації власного стилю.</p> <p>Вибирати і застосовувати колір в ілюстрації.</p> <p>Вибирати і застосовувати колірні гами в ілюстраціях.</p> <p>Вибирати і застосовувати кольори світла та тіні в ілюстраціях.</p> <p>Застосовувати пропорції та диспропорції в ілюструванні.</p> <p>Створювати паперові та цифрові скетчі</p>	<p>Аргументоване переконання авторів у необхідності застосування власного стилю в ілюструванні.</p> <p>Творча взаємодія з дизайнером щодо доцільності застосування власного стилю в ілюструванні.</p> <p>Творча взаємодія з дизайнером щодо доцільності обрання колірної гами для ілюстрування</p>	<p>Ухвалення рішення про вибір колірної гами в ілюструванні.</p> <p>Обґрунтування і ухвалення рішення про застосування власного стилю в ілюструванні.</p> <p>Обґрунтування і ухвалення рішення щодо застосування кольорів, світла та тіні в ілюстраціях</p>
Т4	<p>Програмні засоби для створення растрових ілюстрацій</p> <p>Програмні засоби для створення векторних ілюстрацій.</p>	<p>Створювати цифрові ілюстрації за допомоги Corel Painter.</p> <p>Створювати растрові ілюстрації. Створювати векторні ілюстрації</p>	<p>Аргументоване переконання авторів у необхідності застосування растрових ілюстрацій.</p> <p>Аргументоване переконання авторів у необхідності застосування векторних ілюстрацій</p>	<p>Самостійний вибір програмних засобів створення ілюстрації.</p> <p>Самостійний вибір апаратних засобів створення ілюстрації</p>

1	2	3	4	5
	Апаратні засоби для створення та обробки ілюстрації	Створювати ілюстрації за допомогою апаратних засобів для створення ілюстрації. Обробляти ілюстрації за допомогою апаратних засобів	Творча взаємодія з дизайнером щодо доцільності обрання програмних засобів створення ілюстрації. Творча взаємодія з дизайнером щодо доцільності обрання апаратних засобів створення ілюстрації. Творча взаємодія з дизайнером щодо доцільності обробки ілюстрацій за допомогою апаратних засобів ілюстрування	Обґрунтування і ухвалення рішення про застосування растрових ілюстрацій. Обґрунтування і ухвалення рішення про застосування векторних ілюстрацій
Т5	Поняття комікс. Особливості створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих). Техніки створення коміксу	Створювати персонажів для друкованих видань. Створювати персонажів для електронних видань. Створювати статичних та анімованих персонажів. Створення коміксів	Здатність переконувати авторів про необхідність застосування створених персонажів у коміксах. Творча взаємодія з дизайнером щодо концепт-арт коміксу. Творча взаємодія з дизайнером про техніки створення колажу	Обґрунтування і ухвалення рішення про використання в коміксах персонажів. Творчий підхід до розробки персонажів коміксу

1	2	3	4	5
	Фан-арт у коміксах. Концепт-арт як складова процесу створення коміксу	Створення коміксів за різними техніками. Створення концепт-арт коміксу		
10 Т6	Техніки створення ілюстрацій у растрових редакторах. Техніки створення ілюстрацій у векторних редакторах. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів. Поєднання растрової та векторної техніки при створенні цифрової ілюстрації	Створювати ілюстрації у растрових редакторах. Створювати ілюстрації у векторних редакторах. Використовувати фільтри та плагіни для створення візуальних ефектів. Поєднувати растрову та векторну техніки при створенні цифрової ілюстрації	Обговорити з дизайнером можливість використання фільтрів та плагінів для посилення виразності ілюстрацій. Спільно з автором обговорювати необхідність поєднання растрової та векторної технік у створенні ілюстрацій	Приймати рішення про досягнення цілей при використанні фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів. Пошук нових підходів до створення векторних або растрових ілюстрацій. Теоретична і практична підготовка фахівців з використання растрової та векторної графіки

1	2	3	4	5
<p>⇒</p> <p>T7</p>	<p>Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Особливості використання апаратних засобів для оцифрування ілюстрацій.</p> <p>Особливості ретушування оцифрованих ілюстрацій.</p> <p>Особливості використання інструментів та фільтрів для обробки цифрових ілюстрацій</p>	<p>Перетворювати намальовані та пластилінові ілюстрації до цифрової форми.</p> <p>Створювати, редагувати і застосовувати векторні об'єкти для отримання фігур.</p> <p>Створювати піктограми для електронних навчальних видань.</p> <p>Ретушувати оцифровані ілюстрації.</p> <p>Використовувати інструменти та фільтри для обробки цифрових ілюстрацій</p>	<p>Рекомендації авторам щодо ретушування відцифрованих ілюстрацій.</p> <p>Спільно з автором обговорювати необхідність ретушування оцифрованих ілюстрацій.</p> <p>Обговорити з дизайнером можливість використання апаратних засобів для оцифрування ілюстрацій</p>	<p>Приймати рішення про досягнення цілей при ретушуванні відцифрованих ілюстрацій.</p> <p>Пошук нових підходів до ретушування відцифрованих ілюстрацій</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення дисципліни кожен студент повинен ознайомитись як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Ілюстрування" здійснюється у таких формах: лекційні та лабораторні заняття; самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Розподіл навчального часу за формами навчання та видами занять виконується відповідно до робочого навчального плану (табл. 3).

Таблиця 3

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на			
	лекції	лабораторні заняття та семінари	самостійну роботу	поточні консультації
Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування				
1	2	3	4	5
Тема 1. Вступ до ілюстрування. Робоче місце ілюстратора. Елементи друкованого видання, що потребують ілюстрацій	2	4	7	2
Тема 2. Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій. Техніки створення ілюстрацій за допомоги інструментів та матеріалів	6	12	18	3
Всього за модулем	8	16	25	5

1	2	3	4	5
Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення				
Тема 3. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Розробка власного стилю. Основи малювання (пропорції, світло, тінь). Основи скетчинга. Колір в ілюстрації (робота з колірним кругом, колір світла і тіні)	2	4	6	
Тема 4. Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій	2	4	2	
Тема 5. Комікс. Створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих)	2	6	6	1
Тема 6. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів	2	2	6	
Тема 7. Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Ілюстрації як метафори у інтерфейсі користувача (піктограми, елементи навігації)	1	2	6	
Всього за модулем	9	18	26	1
Усього годин	17	34	51	6

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування

Тема 1. Вступ до ілюстрування. Робоче місце ілюстратора. Елементи друкованого видання, що потребують ілюстрацій

Загальні відомості про "ілюстрування" та призначення ілюстрацій. Поняття про види ілюстрацій. Робоче місце ілюстратора. Ознаки стилю в роботах відомих ілюстраторів. Жанри в ілюстрації. Напрями живопису.

Тема 2. Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій. Техніки створення ілюстрацій за допомоги інструментів та матеріалів

Поняття про техніки створення ілюстрацій. Олівці (графітний та кольорові). Властивості інструментів та техніка малювання. Акварель та акварельні олівці. Властивості фарб, інструментів, паперу для акварелі, техніка малювання. Допоміжні добавки для покращення властивостей фарби. Пастель. Властивості фарб, папір для пастелі, техніка малювання. Способи закріплення малюнку на поверхні. Акрил. Властивості фарб, папір для акрилу, техніка малювання. Гуаш. Властивості фарби, техніка малювання. Масло. Властивості фарби, підготовка поверхні для малювання. Пластилін. Властивості матеріалу, техніки створення ілюстрацій. Ілюстрації з паперу. Огляд технік. Пензлі для малювання, їх види та властивості. Гумки для стирання, їх види та властивості. Нестандартні техніки ілюстрування.

Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення

Тема 3. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Розробка власного стилю. Основи малювання (пропорції, світло, тінь). Основи скетчингу. Колір в ілюстрації (робота з колірним кругом, колір світла і тіні)

Поняття стилю ілюстрування. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Скетч та способи його створення. Колір в ілюстрації. Основні аспекти створення колірної гами для ілюстрації. Кольори світла та тіні. Пропорція та диспропорція у ілюструванні. Паперовий та цифровий скетч: особливості створення, переваги, недоліки. Створення колірної палітри для коміксу.

Тема 4. Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій

Програмні засоби для створення растрових ілюстрацій. Програмні засоби для створення векторних ілюстрацій. Апаратні засоби для створення та обробки ілюстрації (огляд графічних планшетів та моніторів). Створення цифрових ілюстрацій за допомоги Corel Painter.

Тема 5. Комікс. Створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих)

Поняття коміксу та історія його виникнення. Види коміксів та стильові вимоги до його створення. Техніки створення коміксу. Фан-арт у коміксах. Концепт-арт як складова процесу створення коміксу.

Тема 6. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів

Техніки створення ілюстрацій у растрових редакторах. Техніки створення ілюстрацій у векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів. Поєднання растрової та векторної техніки при створенні цифрової ілюстрації.

Тема 7. Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Ілюстрації як метафори у інтерфейсі користувача (піктограми, елементи навігації)

Апаратні засоби для оцифрування ілюстрацій, їх параметри. Правила встановлення освітлення для фотографування глянцевого та матових поверхонь. Особливості ретушування оцифрованих ілюстрацій. Інструменти та фільтри для обробки цифрових ілюстрацій. Створення піктограм для електронних навчальних видань.

4. Плани лекцій

Мета лекції – організація цілеспрямованої пізнавальної діяльності студентів з оволодіння програмним матеріалом навчальної дисципліни. Курс лекцій дозволяє дати зв'язане, послідовне викладення матеріалу відповідно до новітніх тенденцій науки, тобто повідомити слухачам основний зміст предмета в цілісному у систематизованому вигляді.

Вступна лекція читається на початку дисципліни з метою дати студентам загальне уявлення про зміст дисципліни, місце в навчальному процесі та роль даної дисципліни в майбутній практичній діяльності.

Установча лекція несе розуміння цілей вивчення дисципліни, її актуальність в майбутній діяльності, а також опис організації навчального процесу та вимоги до студентів. Установча лекція може мати можливість проведення вхідного та вихідного рівня знань та умінь.

Крім того, коротко доводиться основний зміст тем навчальної програми, огляд основного матеріалу дисципліни та джерела літератури для підготовки до лекцій, надаються загальна інформація для самостійного опрацювання змісту дисципліни або його частини. Лекція такого типу проводиться з використанням демонстраційного матеріалу.

Програмна лекція є основним типом лекційних занять та читається відповідно до навчальної програми. Програмна лекція викладає основний зміст дисципліни.

Підсумкова лекція завершує вивчення дисципліни та робить висновки за всім викладеним матеріалом. Підсумкова лекція робить акценти на основні ідеї, і таким чином вказує на міжпредметні зв'язки при вивченні інших дисциплін. Підводяться підсумки у вивченні предмета, обговорюється залік з дисципліни.

За методами проведення лекцій поділяють на традиційні та діалогові. Основною ознакою діалогових лекцій є зворотний зв'язок лектора та студентів. Діалогові лекції можуть бути реалізовані у формі міжпредметних лекцій, лекцій-бесіди, лекцій-дослідження, лекцій-дискусії або консультації.

Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування

Тема 1. Вступ до ілюстрування. Робоче місце ілюстратора. Елементи друкованого видання, що потребують ілюстрацій

1. Визначення поняття "ілюстрування".
2. Призначення ілюстрацій.
3. Види ілюстрацій.
4. Робоче місце ілюстратора.

Література: [1; 8; 20].

Тема 2. Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій. Техніки створення ілюстрацій за допомоги інструментів та матеріалів

1. Олівці (графітний та кольорові). Властивості інструментів та техніка малювання.

2. Акварель та акварельні олівці. Властивості фарб, інструментів, паперу для акварелі, техніка малювання. Допоміжні добавки для покращення властивостей фарби.

3. Пастель. Властивості фарб, папір для пастелі, техніка малювання. Способи закріплення малюнку на поверхні.

4. Акрил. Властивості фарб, папір для акрилу, техніка малювання.
5. Гуаш. Властивості фарби, техніка малювання.
6. Масло. Властивості фарби, підготовка поверхні для малювання.
7. Пластилін. Властивості матеріалу, техніки створення ілюстрацій.
8. Ілюстрації з паперу. Огляд технік.
9. Пензлі для малювання, їх види та властивості.
10. Гумки для стирання, їх види та властивості.

Література: [1; 2; 4 – 9; 23 – 27].

Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення

Тема 3. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Розробка власного стилю. Основи малювання (пропорції, світло, тінь). Основи скетчинга. Колір в ілюстрації (робота з колірним кругом, колір світла і тіні)

1. Поняття стилю ілюстрування.
2. Аналіз стилів відомих ілюстраторів.
3. Скетч та способи його створення.
4. Колір в ілюстрації. Основні аспекти створення колірної гами для ілюстрації. Кольори світла та тіні.

Література: [1 – 10; 23; 27].

Тема 4. Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій

1. Програмні засоби для створення растрових ілюстрацій.
2. Програмні засоби для створення векторних ілюстрацій.
3. Апаратні засоби для створення та обробки ілюстрації (огляд графічних планшетів та моніторів).

Література: [1; 6; 9; 23 – 27].

Тема 5. Комікс. Створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих). Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій

1. Поняття "комікс" та історія його виникнення.
2. Види коміксів та стильові вимоги до його створення.

3. Техніки створення коміксу.

Література: [1; 6; 9; 23 – 27].

Тема 6. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів

1. Техніки створення ілюстрацій у растрових редакторах.
2. Техніки створення ілюстрацій у векторних редакторах.
3. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів.

Література: [9; 10; 23; 24].

Тема 7. Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Ілюстрації як метафори у інтерфейсі користувача (піктограми, елементи навігації)

1. Апаратні засоби для оцифрування ілюстрацій, їх параметри.
2. Правила встановлення освітлення для фотографування глянцевих та матових поверхонь.
3. Особливості ретушування оцифрованих ілюстрацій.
4. Інструменти та фільтри для обробки цифрових ілюстрацій.

Література: [8; 27].

5. Плани лабораторних занять

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення лабораторного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі практичних завдань різної складності для розв'язування їх студентами за допомогою обчислювальної техніки.

Лабораторні заняття включають проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми

викладачем та її обговорення за участі студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Виконання лабораторної роботи оцінює науково-педагогічний працівник. Підсумкові оцінки за виконання лабораторних робіт враховують під час визначення семестрової підсумкової оцінки з відповідної навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування

Тема 1. Вступ до ілюстрування. Робоче місце ілюстратора. Елементи друкованого видання, що потребують ілюстрацій

Лабораторна робота № 1. Знайомство із сучасною ілюстрацією.

Література: [2; 5, 3; 9; 24; 25; 27].

Лабораторна робота № 2. Техніка монотипії.

Література: [2-8; 9; 23 – 27].

Тема 2. Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій. Техніки створення ілюстрацій за допомоги інструментів та матеріалів

Лабораторна робота № 3. Техніка малювання аквареллю.

Література: [1; 3 – 8; 23; 25 – 27].

Лабораторна робота № 4. Техніка малювання пастеллю.

Література: [1 – 8; 10; 23; 25 – 27].

Лабораторна робота № 5. Техніка малювання гуашшю.

Література: [1 – 5; 7 – 10; 23; 25 – 27].

Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення

Тема 3. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Розробка власного стилю. Основи малювання (пропорції, світло, тінь). Основи скетчинга. Колір в ілюстрації (робота з колірним кругом, колір світла і тіні)

Лабораторна робота № 6. Техніка створення ілюстрацій з пластиліну.

Література: [2 – 7; 9; 23; 27].

Тема 4. Комікс. Створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих). Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій

Лабораторна робота № 7. Техніка створення коміксу: створення персонажів.

Література: [1; 6; 9; 23 – 27].

Лабораторна робота № 8. Техніка створення коміксу: складання смуг коміксу.

Література: [1; 6; 9; 23 – 27].

Лабораторна робота № 9. Техніка створення коміксу: цифрова обробка коміксу.

Література: [1 – 4; 6 – 9; 23 – 27].

Тема 5. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів

Лабораторна робота № 10. Відцифровування та ретушування ілюстрацій.

Література: [1; 10; 23; 24].

Лабораторна робота № 11. Колажування.

Література: [1; 10; 23; 24].

Тема 6. Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Ілюстрації як метафори у інтерфейсі користувача (піктограми, елементи навігації)

Лабораторна робота № 12. Створення цифрових ілюстрацій у векторних та растрових графічних редакторах.

Література: [1; 10; 23 – 25].

Лабораторна робота № 13. Створення іконок до мультимедійного видання.

Література: [8; 27].

6. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання проводять зі студентами з метою підвищити рівень їх підготовки та розкрити потенційні творчі здібності.

Підготовка індивідуального завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при розробці програмних та інтелектуальних систем; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіку навчального процесу.

Індивідуальне завдання припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості.

Тема індивідуального завдання

Тема індивідуального завдання: "Ілюстрування книжкового видання".

Мета роботи: вивчення жанрів, напрямів та технік ілюстрування, отримання практичних навичок розробки ілюстрацій для книжкових видань.

Стиль викладення – науковий.

Титульна сторінка. Повинна містити назву університету; назву кафедри; назву навчальної дисципліни; тему індивідуального завдання з вказівкою бази дослідження; прізвище, ініціали студента, курс, номер академічної групи; дату подання індивідуального завдання викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

Зміст. Повинен відтворювати назви розділів, параграфів тощо, які розкривають тему індивідуального завдання, із зазначенням номерів сторінок, на яких вони розміщені.

Вступ. Студентом розкривається мета та сутність завдання, його значущість для професійної діяльності, підстави та вихідні дані для розробки теми індивідуального завдання.

Основна частина. Складається з 2 розділів.

Теоретична частина "Аналіз предметної області завдання".

У першому розділі викладаються основні поняття про ілюстрування. Повинно бути наведено значення термінів "ілюстрування",

"види ілюстрацій", "стиль ілюстрування", "техніка ілюстрування", "жанр ілюстрування" та "напрями ілюстрування".

Розділ "Аналіз предметної області завдання" повинен містити аналіз ілюстрацій декількох різних ілюстраторів одного видання за обраним варіантом. Аналіз повинен містити відомості про стиль та техніку виконання ілюстрацій кожного ілюстратора. Необхідно вказати види ілюстрацій, які подані у виданні. Розділ має містити малюнки сторінок з ілюстраціями для кожного видання.

У першому розділі наводяться висновки, в яких вказують на обраний стиль та техніку ілюстрування, наводять пояснення щодо обраного варіанта.

Практична частина "Технологія розв'язання поставленого завдання".

Практична частина містить формулювання поставленого завдання та опис технології створення ілюстрацій. Технологія створення ілюстрації складається з двох елементів – це опис техніки ілюстрування (опис створення ілюстрацій) та електронний варіант ілюстрацій (опис створення ілюстрацій). Перелічити технічні та програмні засоби, що використовуються для виконання індивідуального завдання, і обґрунтувати їх вибір. Практична частина має містити поетапні малюнки створення ілюстрацій з описом кожного етапу.

Висновки. Містять перелік пропозицій і рекомендацій та практичні результати, одержані в індивідуальному завданні.

Список літератури. У кінці індивідуального завдання надається повний список використаних джерел, який необхідно скласти в певному порядку. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Додатки. Містять виготовлені сторінки видання, малюнки, які не були винесені на сторінках основної частини. Оформлення додатків необхідно виконувати згідно з вимогами державного стандарту.

Обсяг індивідуального завдання повинен становити в друкованому варіанті 20 – 25 сторінок. Орієнтовна кількість сторінок у розділах: вступ – 1 – 2 стор.; теоретична частина – 8 – 10 стор.; практична частина – 9 – 12 сторінок; висновки та рекомендації – 2 – 3 стор.

При виконанні завдання необхідно дотримуватись нормативно встановлених правил оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, малюнків.

Підготовка якісного індивідуального навчально-дослідного завдання є обов'язковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

7. Самостійна робота студентів

Самостійна робота – це вид навчальної діяльності, що виконується студентами без безпосереднього контакту з викладачем або студенти скеровуються викладачем безпосередньо через спеціальні навчальні матеріали. Самостійна робота студентів передбачає, насамперед, індивідуальну роботу студентів відповідно до завдань викладача, підручника або програми навчання.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною літературою.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до лабораторних занять.
5. Підготовка есе.
6. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Перелік питань для самостійного опрацювання подано в табл. 4.

Таблиця 4

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Питання для самостійного опрацювання (за модулями та темами)	Рекомендована література
1	2	3
Змістовний модуль 1. Класичне ілюстрування"		
Тема 1. Вступ до ілюстрування. Робоче місце ілюстратора. Елементи друкованого видання, що потребують ілюстрацій	1. Ознаки стилю в роботах відомих ілюстраторів. 2. Жанри в ілюстрації. 3. Напрями живопису	[10, 8; 23 – 27]

1	2	3
Тема 2. Інструменти та матеріали для створення ілюстрацій. Техніки створення ілюстрацій за допомоги інструментів та матеріалів	1. Нестандартні техніки ілюстрування	[8; 23 – 27]
Змістовний модуль 2. Ілюстрування із використанням програмного забезпечення		
Тема 3. Аналіз стилів відомих ілюстраторів. Розробка власного стилю. Основи малювання (пропорції, світло, тінь). Основи скетчинга. Колір в ілюстрації (робота з колірним кругом, колір світла і тіні)	1. Пропорція та диспропорція у ілюструванні. 2. Паперовий та цифровий скетч: особливості створення, переваги, недоліки. 3. Створення колірної палітри для коміксу	[1 – 10; 23 – 27]
Тема 4. Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій	1. Створення цифрових ілюстрацій за допомоги Corel Painter	[1 – 10; 23 – 27]
Тема 5. Комікс. Створення персонажів для друкованих та електронних видань (статичних та анімованих). Огляд програмних засобів та технічних інструментів для створення ілюстрацій	1. Фан-арт у коміксах. 2. Концепт-арт як складова процесу створення коміксу	[1; 23 – 27]
Тема 6. Техніки малювання у растрових та векторних редакторах. Використання фільтрів та плагінів для створення візуальних ефектів	1. Поєднання растрової та векторної техніки при створенні цифрової ілюстрації	[5; 23 – 27]

1	2	3
Тема 7. Техніки перетворення намальованих та пластилінових ілюстрацій до цифрової форми. Ілюстрації як метафори у інтерфейсі користувача (піктограми, елементи навігації)	1. Створення піктограм для електронних навчальних видань	[5; 23 – 27]

8. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які види визначень поняття "ілюстрування" ви знаєте?
2. Яким є призначення ілюстрацій?
3. Які є види ілюстрацій?
4. Що входить до складу мінімального робочого місця ілюстратора?
5. Що входить до складу та оптимального робочого місця ілюстратора?
6. Якими є особливості малювання графітними олівцями?
7. Якими є особливості малювання кольоровими олівцями?
8. Вкажіть властивості графітних олівців інструментів та особливості техніки малювання.
9. Якими є особливості малювання акварельною фарбою?
10. Які є особливості малювання акварельними олівцями?
11. Вкажіть властивості фарб та інструментів та паперу для акварелі.
12. Вкажіть особливості техніки малювання аквареллю.
13. Які є особливості малювання пастеллю?
14. Вкажіть властивості фарб, паперу для пастелі.
15. Вкажіть особливості техніки малювання пастеллю.
16. Які ви знаєте способи закріплення малюнку на поверхні?
17. Якими є особливості малювання акрилом?
18. Вкажіть властивості фарб, папір для акрилу.

19. Вкажіть особливості техніки малювання акрилом.
20. Якими є особливості створення ілюстрацій з пластиліну?
21. Вкажіть властивості пластиліну та особливості техніки створення ілюстрацій із пластиліну.
22. Які ви знаєте види пензлів для малювання?
23. У чому полягають відмінності, переваги та недоліки пензлів для малювання?
24. Які ви знаєте види гумок для стирання?
25. Опишіть властивості гумок для стирання.
26. У чому полягає поняття стилю ілюстрування?
27. Які ви знаєте жанри ілюстрування?
28. Які ви знаєте напрями живопису?
29. У чому полягають особливості створення скетчу?
30. Які ви знаєте способи створення скетчів?
31. У чому полягає роль кольору в ілюстрації?
32. Якими є основні аспекти створення колірної гами для ілюстрації?
33. Якими повинні бути кольори світла?
34. Якими повинні бути кольори тіні?
35. Якими є основні етапи історії виникнення коміксу?
36. У чому полягає відмінність етапів в історії виникнення коміксу?
37. Які ви знаєте види коміксів?
38. Які ви знаєте стильові вимоги до створення коміксів?
39. Які ви знаєте техніки створення коміксу?
40. Які ви знаєте програмні засоби для створення растрових ілюстрацій
41. Які ви знаєте програмні засоби для створення векторних ілюстрацій?
42. Які ви знаєте апаратні засоби для створення ілюстрацій?
43. Які ви знаєте апаратні засоби для обробки ілюстрацій?
44. Які ви знаєте програмні засоби для обробки ілюстрацій?
45. У яких випадках потрібно використовувати фільтри в ілюструванні?
46. У яких випадках потрібно використовувати плагіни в ілюструванні?

47. Які ви знаєте апаратні засоби для оцифрування ілюстрацій, наведіть їх параметри?

48. Які ви знаєте програмні засоби для оцифрування ілюстрацій, наведіть їх параметри?

9. Поточна консультативна робота

Консультація – форма навчального заняття, що передбачає надання студентам потрібної допомоги у засвоєнні теоретичних знань і виробленні практичних навичок і вмінь через відповіді науково-педагогічного працівника на конкретні запитання або пояснення окремих теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Консультація направлена на допомогу студентам в оволодінні методологією теми чи розділу, а також методами самостійної навчальної роботи. Кількість годин на консультації визначають робочими навчальними планами на рік й індивідуальними планами науково-педагогічного працівника.

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу – консультації:

індивідуальні (запитання – відповідь);

групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу – консультації:

індивідуальні;

групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

10. Методики активізації процесу навчання

Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які спонукають їх до активної розумової і практичної роботи в процесі оволодіння матеріалом. Суть

активізації пізнавальної діяльності полягає у використанні такої системи методів, яка спрямована не на виклад викладачем готових знань і їх відтворення, а на самостійне оволодіння студентами знань в процесі активної діяльності.

При вивченні дисципліни використовується група методів, які якнайповніше відповідають специфіці матеріалу, що вивчається, і цільовим установкам. Серед відомих методів активізації пізнавальних процесів у ході лекційних і лабораторних занять різною мірою можуть знайти застосування проблемні лекції (або їх елементи), лекції із наперед запланованими помилками, дискусії, самостійна робота з літературою, робота в малих групах, робота з індивідуальними завданнями.

Проблемні лекції або їх елементи (окремі проблемні питання) відрізняються тим, що приховані в них проблеми вимагають не однотипного рішення, оскільки готової схеми розв'язання викладач не пропонує. Для вирішення проблеми потрібний роздум, тоді як для звичайної задачі існує правило, яке потрібно знати. Проблемні лекції, крім засвоєння знань, забезпечують розвиток теоретичного мислення, формування пізнавального інтересу до змісту навчального предмета і професійної мотивації майбутнього фахівця. Лекція має бути побудована так, щоб зумовити появу питання в свідомості студента, а знання прийшло у вигляді власного відкриття.

Дискусія – це взаємодія викладача і студентів, вільний обмін думками, ідеями і поглядами з досліджуваного питання. На дискусійне обговорення можуть виноситися не окремі питання, а конкретні ситуації, описані усно із залученням ілюстрацій. Студенти аналізують і обговорюють ці ситуації спільно, всією аудиторією. Викладач активізує участь в обговоренні окремих питань, звернених до окремих студентів, направляє дискусію в потрібний напрям, підводить підсумки обговорення. Такі дискусії доречні при обговоренні результатів лабораторних робіт.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лабораторні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування та партнерської роботи. Такі групи передбачені при виконанні робіт, пов'язаних з аналізуванням стилів відомих ілюстраторів тощо.

Передбачені також презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, наприклад, звіту про виконання індивідуальних завдань. При використанні активних методів навчання необхідно враховувати рівень розвитку і підготовленості студентів, визначаючи індивідуальний підхід до студентів.

Але при виборі методів активізації необхідно звертати увагу на специфіку змісту матеріалу, що вивчається, завдань підготовки фахівця, часу, особливості складу студентів, наявність засобів навчання. Тому вибір конкретної форми повинен робити сам викладач.

При викладанні навчальної дисципліни "Ілюстрування" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як проблемні лекції, командна робота (в малих групах), мозкові атаки, рольові ігри, презентації (табл. 5).

Таблиця 5

Використання методик для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<p>Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів</p>	<p>Проблемна лекція з питання: "Ознаки стилю в роботах відомих ілюстраторів" (за темою 1)</p>

1	2
<p>Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію</p>	<p>Мозкова атака зі створення концепції коміксу (лабораторне заняття № 7.1)</p>
<p>Рольові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації або прийняття управлінських рішень у ролі безпосередніх учасників подій за правилами, які вже розроблено або розробляються самими учасниками; реалізується через самостійне розв'язання студентами поставленої проблеми</p>	<p>Рольова гра "Створення коміксу в команді": студенти виконують ролі ілюстраторів, спеціалістів із леттерингу, контуровників, кольористів (лабораторне заняття № 7.1 – 7.3)</p>
<p>Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для наведення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг</p>	<p>Презентація студентами автобіографій відомих ілюстраторів та найбільш ілюстрованих видань (лабораторне заняття № 1, 2)</p>
<p>Робота в команді (в малих групах) дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду професійного і соціального спілкування</p>	<p>Робота в малих групах при виконанні лабораторних робіт зі створення коміксу</p>

11. Система контролю знань студентів

Система оцінювання результатів навчання студентів з дисципліни "Ілюстрування" включає поточний (відповідно визначеному змістовному модулю), модульний та семестровий контроль результатів навчання за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів.

Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку визначених навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Навчальна дисципліна "Ілюстрування" ділиться на логічно-пов'язані змістові модулі. Змістовий модуль завершується модульним тестом.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль виставляється як сума балів за всіма формами контролю плюс оцінка за тест.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

оцінювання знань студента під час лабораторних занять (проводиться за результатами захисту звіту з лабораторної роботи);

проведення проміжного тестування (один раз у семестрі – після закінчення другого змістовного модуля);

проведення контрольних робіт (два рази у семестрі – після закінчення першого та другого змістовного модуля).

11.1. Методи контролю

Максимальна рейтингова оцінка за вивчення навчальної дисципліни протягом семестру під час проведення лекційних та лабораторних занять оцінюється сумою набраних балів і становить 75 балів.

Максимальна рейтингова оцінка за підсумковий контроль у формі заліку – 25 балів.

Для оцінки роботи студентів протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять та контрольні заходи:

1) поточна робота студента (максимум – 75 балів):

а) присутність на лекції (всього 9 лекцій) – 6 балів;

б) виконання та здача (захист) звітів з лабораторних робіт (за кожне заняття, всього 11 занять) – 44 бали;

в) виконання завдання на самостійну роботу (кількість завдань визначає викладач) – 25 балів, з них:

індивідуальне завдання за завданням самостійної роботи – 15 балів;

есе за завданням самостійної роботи – 10 балів;

2) залік (максимум 25 балів):

а) колоквіум 1 (виконання контрольної роботи) – 10 балів;

б) комплексна контрольна робота (ПККР) – 15 балів.

Поточний контроль роботи студентів на лабораторних заняттях здійснюється у формі індивідуального опитування за звітами з лабораторних робіт, що передбачає ґрунтовні, розгорнуті відповіді студентів на питання, які належать до матеріалу лабораторної роботи. Питання індивідуального опитування стимулюють студентів логічно мислити, порівнювати, аналізувати, доводити, підбирати переконливі приклади, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки.

Поточний контроль роботи студентів у рамках самостійної роботи здійснюється у формах письмово звіту й презентації (за завданням за темою "Знайомство із сучасною ілюстрацією") та есе (за іншими завданнями до самостійної роботи), надаючи можливість систематизувати знання студентів та виразити індивідуальні враження, міркування з конкретного питання або проблеми.

Поточний контроль роботи студентів на контрольних роботах здійснюється у формі тестування, що надає можливість при незначних витратах аудиторного часу перевірити усіх студентів. Тести містять питання різних типів та рівнів складності.

Розподіл балів, які отримують студенти представлено в табл. 6.

**Розподіл балів
(приклад для заліку)**

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
змістовний модуль 1			змістовний модуль 2				25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
10	15	10	10	15	10	5		

T1, T2 ... T7 – теми змістовних модулів.

**Оцінювання знань студента
під час лабораторних занять**

Оцінювання знань студента під час лабораторних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій прийняття рішень, розв'язанні задач, проведенні розрахунків, при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових звітах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних робіт увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачеві (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання оцінюється за критеріями:

самостійності виконання;

логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;

наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми тощо);

кількості використаних джерел (не менше десяти);

якості оформлення.

При оцінюванні увага приділяється також своєчасності здачі виконаних завдань викладачу згідно з графіком навчального процесу.

Проміжний тестовий контроль

Проміжний тестовий контроль проводиться один раз за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Формат тестових завдань поділяється на:

завдання закритої форми із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну;

завдання відкритої форми з вільно-конструйованими відповідями.

Тестові завдання розрізняються за принципом побудови відповіді.

I. *Альтернативні* тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так-ні"; "правильно-неправильно" тощо, їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення в згорнутій формі.

II. Тестові завдання *на відновлення відповідності частин* становлять модифікацію тестових завдань з множинним вибором і подаються у вигляді двох чи більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання *на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку)* рекомендуються для перевірки вмінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо.

IV. Тестові завдання з *множинними відповідями* "правильно-неправильно" передбачають, що відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними. За ними тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання *на визначення причинної залежності* використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Спочатку необхідно визначити, правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва неправильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання *на відтворення правильної послідовності*, які потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації, використовуються в разі тестування вмінь та знань правильної послідовності дій, а також знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів тощо.

VII. Тестові завдання *відкритого типу* передбачають вільні відповіді тестованих, є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять і т. д.

Тестові завдання для проміжного тестового контролю обираються за відповідними модулями з загального переліку.

Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії; оцінка "відмінно" – 90 – 100 % правильних відповідей; оцінка "добре" – 75 – 89 % правильних

відповідей; оцінка "задовільно" – 55 – 74 % правильних відповідей; оцінка "незадовільно" – менше ніж 55 % правильних відповідей.

10 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками організації наукових досліджень; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним.

9 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками організації наукових досліджень; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним.

8 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами та методиками організації наукових досліджень; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на повноту та змістовність відповіді.

7 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних арифметичних помилок (тобто методичний підхід до розв'язання задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за одержаними результатами розв'язання задачі. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

6 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні студент припускається окремих помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

5 балів ставиться, якщо студент при виконанні практичних завдань ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що

передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні студент припускається значних помилок.

4 бали ставиться за недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

3 бали ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач; за умови, якщо завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

2 бали ставиться у випадках, якщо студент при виконанні практичних завдань без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок, стикається з труднощами при аналізі та порівнянні вивчених явищ та процесів.

1 бал ставиться за невиконання завдання загалом.

Поточний контроль

На початку вивчення відповідної навчальної дисципліни студента повідомляють про наявність робочої навчальної програми (в тому числі і її *електронний варіант*) про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання.

При **поточному** контролі *оцінці підлягають*:

- рівень засвоєння знань та їхнього розуміння, продемонстрований у відповідях і виступах;
- активність при обговоренні питань;
- результати виконання і захисту лабораторних робіт, експрес-контролю у формі тестів тощо.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватися додаткові бали.

При виставленні балів за поточний контроль *оцінці підлягають*: рівень засвоєння теоретичних знань і практичних умінь та навичок з тем,

включених до змістових модулів; самостійне опрацювання тем; проведення розрахунків, лабораторних та контрольних робіт; написання рефератів; опрацювання завдань робочих зошитів, есе, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, їх переклад з іноземної мови; підготовка анотацій публікацій тощо.

Поточне оцінювання та результати поточного оцінювання рівня засвоєння знань, навичок та умінь студентів за семестр і (або) за кожний змістовий модуль (ЗМ) проставляються у "Журналі обліку успішності студентів", а також передбачається ведення електронного журналу обліку успішності студентів. Після закінчення семестру роздруковується паперовий варіант електронного журналу.

Термін зберігання паперової форми журналу відповідає терміну навчання за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем, на якому вивчається дана навчальна дисципліна.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав ЗМ) має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Студенту, який не набрав прохідного мінімуму, за дозволом викладача надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальних тестів/контрольної роботи підвищеної складності, за виконання яких можна набрати до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути підвищена і оцінюється до 60 балів.

Студент **не допускається** до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за змістові модулі (поточний контроль) впродовж семестру разом з максимально можливою кількістю балів, набраних на іспиті (заліку), в сумі не перевищуватиме **59** балів, а також якщо студент немає жодної оцінки з поточного модульного контролю.

При наявності "*непрохідного мінімуму*" або при відсутності оцінок поточного контролю напередодні іспиту, заліку викладач подає доповідну декану факультету про недопуск студента, про що видається розпорядження і студент не допускається до складання іспиту/заліку, як такий, що *не виконав навчальний план*. Відмітка про недопуск у заліковій/екзаменаційній відомості робиться при наявності розпорядження декана. На день складання іспиту, студенту на іспиті виставляється "*не допущений*".

Зразок питань у тестах поточного та модульного контролю

1. Основне призначення ілюстрації полягає в:

- 1) заповненні пробільних елементів тексту;
- 2) поясненні чи декоруванні текстової інформації;
- 3) розважанні цільової аудиторії.

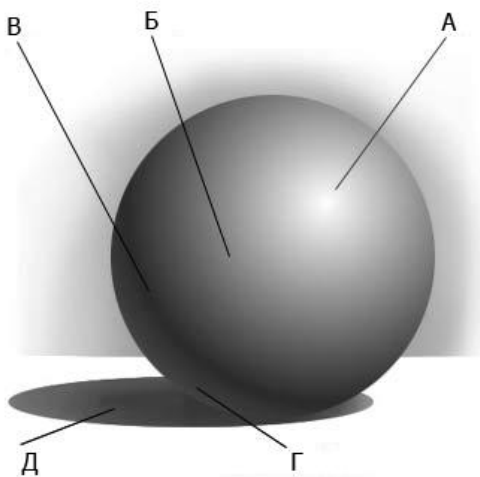
2. Що з переліченого далі не є ілюстрацією:

- 1) фронтиспис;
- 2) малюнки на полях;
- 3) математичні формули;
- 4) заставка;
- 5) кінцівка.

3. Особливістю якої фарби є швидке висихання та неможливість подальшого розведення:

- 1) акварелі;
- 2) гуашу;
- 3) масла;
- 4) акрилу.

4. Назвіть елементи зображення, які подані на малюнку.

а)	б)	
в)	г)	д)

Семестровий контроль

Семестровий контроль у формі заліку – підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (*максимум 100 балів*), яка визначається як сума (*проста*) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

З навчальної дисципліни передбачено проведення підсумкової комплексної контрольної роботи (ПККР). Бали, отримані за комплексну контрольну роботу, додаються до балів за змістові модулі і сумарний результат у балах "зараховано", "не зараховано" заноситься у "Залікову відомість" навчальної дисципліни "Ілюстрування". У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік. Максимальна кількість балів при цьому (за залік) дорівнює кількості балів, винесених на ПККР, але не більше 25 балів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни конвертується в підсумкову оцінку за шкалою університету (табл. 7)

Таблиця 7

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою університету

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою та шкалою університету	Визначення
90 – 100	Відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок
82 – 89	Добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
74 – 81		Добре – загалом правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок
64 – 73	Задовільно	Задовільно – непогано, але з великою кількістю недоліків
60 – 63		Достатньо – відповідь наявна, робота задовольняє мінімальні критерії
1 – 59	Незадовільно	Незадовільно

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 8).

**Переведення показників успішності знань студентів
у систему оцінювання за шкалою ECTS**

ECTS-рейтинг	Відсоток студентів від загальної чисельності курсу, які, зазвичай, досягають відповідної оцінки	
A	10 %	A – кращі 10 %
B	25 %	B – наступні за ними 25 %
C	30 %	C – наступні за ними 30 %
D	25 %	D – наступні за ними 25 %
E	10 %	E – наступні за ними 10 %

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Волков Н. Н. Цвет в живописи / Н. Н. Волков. – М. : Искусство, 1965. – 196 с.
2. Калле П. Карандаш. Искусство владения техникой / П. Калле. – М. : Попурри, 2003. – 160 с.
3. Ли Н. Рисунок. Основы учебного академического рисунка / Н. Ли. – М. : Эксмо, 2006. – 480 с.
4. Одноралов Н. В. Материалы в изобразительном искусстве. / Н. В. Одноралов. – М. : Просвещение, 1983. – 144 с.
5. Станьер П. Практический курс рисования / П. Станьер, Т. Розенберг. – М. : Попурри, 2005. – 432 с.
6. Харт К. Анатомия для художника. Совсем просто / К. Харт. – М. : Попурри, 2008. – 144 с.
7. Харт К. Как нарисовать персонажей комиксов / К. Харт. – М. : Попурри, 2001. – 144 с.
8. Ходдинотт Б. Рисование для "чайников" / Б. Ходдинотт – М. : Диалектика ; Вильямс, 2010. – 288 с.
9. Шматова О. Самоучитель по рисованию акварелью / О. Шматова. – М. : Эксмо, 2007 г. – 80 с.
10. Loomis A. Creative Illustration, / A. Loomis – First Edition edition Viking Press, 1947. – 300 p.

12.2. Додаткова

11. Адамов Е. Б. Иллюстрирование художественной литературы / Е. Б. Адамов. – М. : Книга, 1959. – 88 с.

12. Вибер Ж. Живопись и ее средства / Ж. Вибер. – М. : Сварог и К°, 2000. – 232 с.
13. Виннер А. В. Масляная живопись и ее материалы / А.В. Виннер ; под ред. М. С. Сарьяна. – 2-е изд., доп. – М. : Профиздат, 1960. – 96 с. : ил.
14. Волков Н. Н. Композиция в живописи / Н. Н. Волков. – М. : Искусство, 1978. – 263 с.
15. Герчук Ю. Я. История графики и искусства книги : учебн. пособ. для студентов вузов / Ю. Я. Герчук. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 317 с.
16. Дегтярев А. Р. Изобразительные средства рекламы: слово, композиция, стиль, цвет / А. Р. Дегтярев – М. : Фаир-Пресс, 2006. – 256 с.
17. Епифанов Г. Д. Методика иллюстрирования классических произведений : конспект лекций / Г.Д. Епифанов. – Л.: Моск. полигр. ин-т, 1961. – 22 с.
18. Кирцер Ю. М. Рисунок и живопись : учебн. пособ. / Ю. М. Кирцер. – 4-е изд., стер. – М. : Высша школа, 2001. – 272 с. : ил.
19. Назайкин А. Н. Иллюстрирование рекламы / А. Н. Назайкин. – М. : Эксмо, 2004. – 480 с.
20. Подобедова О. И. О природе книжной иллюстрации / О. И. Подобедова. – М. : Советский художник, 1973. – 336 с.
21. Смирнов Г. Б. Живопись : учебн. пособ. для студентов худож.-граф. фак-та / Г. Б. Смирнов. – М. : Просвещение, 1975. – 143 с.
22. Фаворский В. А. О рисунке. О композиции / В. А. Фаворский. – М. : Фрунзе, 1966. – 77 с.

12.3 Ресурси мережі Інтернет

23. Дитяча книга [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kidpix.livejournal.com/>.
24. Міжнародне портфоліо ілюстраторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.behance.net/>.
25. Портфоліо ілюстраторів Росії та СРСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://illustrators.ru>.
26. Проект Елены Герчук "Книжки как книжки" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kak.ru/columns/booksasbooks/a9930>.
27. Рекомендації з організації робочого процесу ілюстратора від Яни Франк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://miumau.livejournal.com/>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	12
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами.....	13
4. Плани лекцій	15
5. Плани лабораторних занять.....	18
6. Індивідуальне завдання.....	20
7. Самостійна робота студентів	23
8. Контрольні запитання для самодіагностики	25
9. Поточна консультативна робота	27
10. Методики активізації процесу навчання	27
11. Система контролю знань студентів.....	31
11.1. Методи контролю	31
12. Рекомендована література.....	41
12.1. Основна	41
12.2. Додаткова	42
12.3. Ресурси мережі Інтернет.....	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІЛЮСТРУВАННЯ"
для студентів напряму підготовки
6.051501 "Видавничо-поліграфічна справа"
всіх форм навчання

Укладачі: **Пушкар Олександр Іванович**
Андрющенко Тетяна Юріївна

Відповідальний за випуск **Пушкар О. І.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2013 р. Поз. № 205.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,75. Обл.-вид. арк. 3,44. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.